

11.Sınıf FELSEFE 2.Dönem 2.Yazılı

Yazilidayim.net - Masalcidede.com

Soru 1 (11.3.4): 15. yüzyıl-17. yüzyıl felsefesinde ortaya çıkan "Ütopya" eserlerinin (Thomas More, Campanella vb.) toplumsal ve siyasi düzen arayışındaki rolünü değerlendiriniz. Bu eserlerin mevcut düzene yönelik eleştirilerini açıklayınız. **Cevap:** Bu dönemdeki ütopyalar, mevcut siyasi ve toplumsal düzenin adaletsizliklerine, savaşlarına ve yoksulluğuna karşı hayali ama ideal bir düzen tasarımı sunarlar. Thomas More'un "Ütopya" adlı eseri, mülkiyetin ortak olduğu ve toplumsal refahın paylaşıldığı bir düzeni savunarak döneminin feodal ve adaletsiz yapısını eleştirmiştir. Bu eserler, insan aklının daha iyi bir dünya kurabileceğine dair inancı temsil etmesi bakımından felsefi birer argüman niteliği taşır.

Soru 2 (11.4.2): 18. yüzyıl-19. yüzyıl felsefesinin karakteristik özelliklerinden biri olan "Birey ve Hakları" konusundaki gelişmeleri açıklayınız. İnsan hakları bildirgelerinin bu dönem felsefesiyle ilişkisini belirtiniz. **Cevap:** Bu dönem felsefesi, bireyi otoritenin bir tebaası olmaktan çıkarıp, doğuştan gelen vazgeçilemez haklara sahip bir özne konumuna yükseltmiştir. Locke, Rousseau ve Montesquieu gibi filozofların düşünceleri, bireyin yaşama, özgürlük ve mülkiyet haklarının korunması gerektiği fikrini yaymıştır. Bu felsefi birikim, Amerikan ve Fransız Devrimleri'nin arkasındaki itici güç olmuş; insan ve yurttaş hakları bildirgeleriyle hukuki bir zemine kavuşmuştur.

Soru 3 (11.4.3): Jeremy Bentham'ın "Faydacı Ahlak" (Utilitarizm) görüşünü, mutluluk ve toplum çıkarı kavramları üzerinden analiz ediniz. **Cevap:** Bentham'a göre ahlakın temel ölçütü, "en fazla sayıda insana en büyük mutluluğu" sağlamaktır. Bir eylemin ahlaki değeri, o eylemin sonuçlarının yarattığı haz ve acı dengesine göre hesaplanmalıdır. Bentham, mutluluğu niceliksel bir haz hesabı olarak görür ve bireysel çıkar ile toplumsal çıkarın uyum içinde olması gerektiğini savunur. Ona göre yasal ve ahlaki düzenin amacı, toplumun toplam mutluluğunu maksimize etmektir.

Soru 4 (11.4.4): 18. yüzyıl-19. yüzyıl felsefesindeki "Devletin Kaynağı ve Sözleşme" argümanlarını felsefi açıdan değerlendiriniz. Toplum sözleşmesinin birey özgürlüğü üzerindeki etkilerini açıklayınız. **Cevap:** Hobbes, Locke ve Rousseau gibi filozoflar, devletin tanrısal bir yetkiyle değil, insanların kendi aralarında yaptıkları bir "toplum sözleşmesi" ile kurulduğunu savunurlar. Bu argüman, iktidarın kaynağını halkın iradesine dayandırarak meşruiyetini akli bir zemine oturtur. Sözleşme sayesinde insanlar, güvenlik ve düzen karşılığında bazı doğal özgürlüklerinden vazgeçseler de, yasalar çerçevesinde güvence altına alınmış sivil özgürlüklere kavuşurlar.

Soru 5 (11.5.1): 20. yüzyıl felsefesini hazırlayan düşünce ortamında "Nihilizm" ve "Materyalizm" gibi 19. yüzyıl sonu akımlarının etkisini açıklayınız. Nietzsche'nin "değerlerin yeniden değerlendirilmesi" çağrısının 20. yüzyıla nasıl bir zemin hazırladığını belirtiniz. **Cevap:** 19. yüzyılın sonunda ortaya çıkan materyalist ve nihilist düşünceler, metafiziğin ve geleneksel dini otoritelerin çöküşünü hızlandırmıştır. Nietzsche'nin "Tanrı öldü" metaforuyla ifade ettiği değerler krizi, 20. yüzyıl insanının içine düştüğü boşluk duygusunu simgeler. Bu durum, 20. yüzyıl filozoflarını insanın kendi değerlerini kendi yaratması gerektiği fikrine (Varoluşçuluk) ve dilin/mantığın kesinliğine sığınmaya (Analitik Felsefe) yöneltmiştir.

Soru 6 (11.5.2): 20. yüzyıl felsefesinin karakteristik özelliklerinden olan "Varlık ve Varoluş Sorunu"nun, geleneksel felsefenin "öz" anlayışından farkını açıklayınız. **Cevap:** Geleneksel felsefe, bir varlığın ne olduğunu tanımlayan "öz"ün, o varlığın var olmasından önce geldiğini savunurdu (örneğin bir masanın tasarımı yapılmadan masanın kendisi yoktur). 20. yüzyıl varoluşçuluğu ise, özellikle insan için "varoluşun özden önce geldiğini" savunur. Bu anlayışa

11.Sınıf FELSEFE 2.Dönem 2.Yazılı

Yazilidayim.net - Masalcidede.com

göre insan önce dünyaya gelir ve sonra yaptığı seçimlerle, eylemleriyle kendi özünü, yani kim olduğunu kendisi inşa eder.

Soru 7 (11.5.3 - a): Jean-Paul Sartre'ın "Bulantı" ve "Özgürlük" kavramlarından hareketle, insanın kendi değerlerini yaratma sürecini analiz ediniz. **Cevap:** Sartre'a göre insan, içine bırakıldığı dünyada nesnelerin anlamsızlığını fark ettiğinde bir "bulantı" yaşar; çünkü evrenin önceden belirlenmiş bir amacı yoktur. Bu anlamsızlık, insana mutlak bir özgürlük ve aynı zamanda bu özgürlüğün getirdiği ağır bir sorumluluk yükler. İnsan kendi değerlerini yaratmak zorundadır ve bu süreçte dışarıdan bir rehber olmadığı için tamamen kendi seçimlerinden sorumludur; bu da "insan özgürlüğe mahkumdur" ifadesiyle özetlenir.

Soru 8 (11.5.3 - b): Karl Popper'ın "Yanlışlanabilirlik" ilkesinden hareketle, bilimsel olanla olmayanı (sözde-bilim) ayırma kriterini analiz ediniz. **Cevap:** Popper'a göre, bir kuramın bilimsel olabilmesi için o kuramın hangi koşullarda yanlışlanabileceğinin belirtilmesi gerekir. Doğrulanabilirlik, her örnekte destek bulabileceği için yanıltıcı olabilir; ancak tek bir aykırı örnek bir kuramı çürütmeye yeterlidir. Popper, yanlışlanamayan (her duruma uyabilen) iddiaların bilimsel değil, metafiziksel ya da ideolojik (sözde-bilim) olduğunu savunarak bilimin eleştirel bir süzgeçten geçmesi gerektiğini vurgular.

Soru 9 (11.5.4): 20. yüzyıl felsefesindeki "Diyalektik Materyalizm" argümanını felsefi açıdan değerlendiriniz. Maddenin ve toplumun gelişimindeki çatışma ilkesini açıklayınız. **Cevap:** Diyalektik materyalizm, gerçekliğin temelinin madde olduğunu ve maddenin sürekli bir değişim ve çatışma içinde ilerlediğini savunur. Toplumsal alanda bu durum, sınıflar arası çatışma olarak kendini gösterir; üretim ilişkilerindeki zıtlıklar yeni toplumsal formlara yol açar. Bu argüman, tarihin gelişimini ekonomik koşulların ve maddi dünyadaki çelişkilerin sonucu olarak görür, böylece düşüncenin değil maddenin belirleyici olduğunu vurgular.